

"GLEDALI BODO VANJ, KI SO GA PREBODLI"

Križev pot z mozaiki p. Rupnika in ateljeja Centra Aletti

1. JEZUSA OBSODIJO NA SMRT

Po grehu, ki je okužil vse človekove zmožnosti, človeška misel ni več sposobna spoznati resnice, saj resnico lahko spoznamo samo v občestvu s Kristusom, ki je Resnica. Resnico je treba iskati v občestvu, kajti resnica je Občestvo. Resnice ne moremo spoznati brez ljubezni. Greh pa je v človeku uničil ljubezen in s tem resnico. Človek si zato sam ustvarja svojo resnico – sad njegove lastne domišljije, zaprte v njegov mali svet ter zaslužnjene od strasti in tako ne daje več prostora Bogu. Grešno človeštvo ne more dati prostora Kristusu, zato je Kristusovo obličje potisnjeno v ozadje. Pilat gleda v Kristusovo oko in vendar ne vidi Resnice. Kajfa, véliki duhovnik, pa obrača pogled drugam in sledi svojim religioznim vzorcem, ki mu preprečujejo, da bi videl Gospoda v obličju, ki mu je tako blizu. Ne misel, ne postava, ne človeška moč namreč same po sebi niso zmožne videti Boga in ga spoznati. Kajti Bog je ljubezen, ljubezen pa je osebna, ima obličje. Vendar ni dovolj niti, da poznamo obličje. Potrebno je v njem spoznati obličje Boga, ki ljubi človeka. To krotko Kristusovo obličje postane prostor srečanja z Njim za vse tiste, ki jim sodijo in ki so obsojeni. V tem obličju jih sprejema krotkost in usmiljenje Tistega, ki je bil po krivici obsojen. Pa tudi tisti, ki sodijo in s tem razodevajo svojo oddaljenost od Boga – kajti sodba pripada samo Bogu (prim. Lk 6,37) –, v zrenju tega krotkega obličja najdejo možnost, da jih sprejme pogled Sojenega, ki jemlje nase njihovo obsodbo.

2. JEZUS VZAME KRIŽ NA SVOJE RAME

Kristus si naloži križ. Njegova sicer močna roka nežno prime križ, kot da bi ta les, ki ima svojo težo, predstavljal ranjeno človeštvo, ki potrebuje Božjo pozornost in skrb. Zato Kristus objame križ in nežno prisloni obličje nanj, kot bi dajal odgovor Božje ljubezni na zlo človeštva. Trpljenje postaja vse bolj izrecno: novi Adam, prost greha, se poistoveti s starim Adamom, grešnikom, in v svoje življenje vsrka starega človeka z njegovo grešnostjo. Ko vzame nase križ, si Jezus prostovoljno nadene celotno človeštvo, tudi njegov greh in plačilo za greh – smrt. Grešniku ni treba več iskati greha tam, kjer ga je storil ali pa v svojem spominu, ampak ga lahko vidi na križu Kristusa, ki ga je vzel na svoja ramena. Ko mu uspe uzreti nežnost Odrešenikove roke, ki se dotika njegove rane in razbolelega mesa, ko se osredotoči na obličje Tistega, ki jemlje nase greh, tedaj se za grešnika prične ozdravljenje. Njegov spomin se osvobodi greha ter se osredotoči na Odrešenika in na njegov križ.

3. JEZUS PRVIČ PADE POD KRIŽEM

Z istim izrazom na obličju, zastrtim z rahlo žalostjo, Kristus poslušá križ. Naslanja glavo nanj in sprejema njegovo zgodbo, pripoved o zlu sveta. Samo Stvarnik pozna grozljive prepade in možnosti greha, ki ga je sposoben storiti človek s svojo svobodo, ustvarjeno po Božji podobi. Zato samo On kot Odrešenik lahko vzame nase zlo, ki ga je sposobna storiti svoboda, ko je ločena od ljubezni. Z uveljavljanjem sebe, z voljo, ki je odtrgana od ljubezni, človek sprevrže svojo resnico Božje podobe in njegova istovetnost se začinja vse bolj jasno in odločno klesati kot križ. Kristus svobodno vzame nase to tragično pot človeka in zbere vse tisto, kar v vsakem človeku predstavlja križ. Kristus, Božje Jagnje, si je naložil grehe sveta in ker je hotel zbrati in si naložiti prav vse, se je On sam ponižal do tal. Padel je, da bi približal uho zemlji in prisluhnil sleherni, tudi najgloblji bolečini in najbolj temačnemu grehu, ki smo ga storili v skritih prepadih temine.

4. JEZUS SREČA SVOJO MATER

Na križevem potu se Kristus sreča s svojo Materjo. Marija vse bolj gleda skozi Sinovo oko: ljubezen nam daje videti stvari na podoben način. Marija je sprejela in uresničila delo Svetega Duha do take mere, da je Beseda v njej postala meso. In samo v sinergiji, v sodelovanju s Svetim Duhom smo tudi mi sposobni videti našo resničnost in vse naše življenje v odnosu s Kristusom oziroma v Njem. Tako zelo v Njem, da se naš pogled ujema z Njegovim. Sicer trpljenje in bolečina postaneta samo grozna skušnjava, ki ji človek podleže. Samo ljubezen nas uspe tako celostno združiti s Kristusom, da v njegovem izmučenem in trpečem telesu ne vidimo le njegove usode, ampak tudi smisel, s katerim je On zlo spremenil v dobro. Postati podoben Kristusu pomeni, da postaneš sposoben videti dobro tam, kjer ga nihče več ne vidi. Marija se začinja učiti modrosti križa, se pravi odrešenijskega smisla meča, ki bo presunil njeno srce, smisla trpljenja, poraza, smrti. Zunanje oko gleda človeka, ki je udarjen in ponižan vse do smrti, notranje, s Kristusom združeno oko, pa vidi svetlo spremenjenje v teminah.

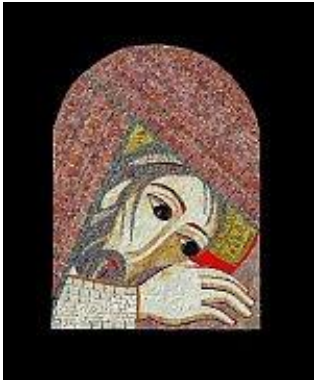
5. SIMON IZ CIRENE POMAGA JEZUSU KRIŽ NOSITI

Kaže, da je križ res simbol zla in smrti, ki ga je greh izrazito približal človeku. In vendar križ ostane za človekov pogled neoseben, nadvse daleč, kot vsaka bolečina in trpljenje. Prav zato, da bi se zavarovali pred njim, se nanj odzovemo tako, kot je značilno za miselnost greha, in mu tako dodajamo še nove bolečine, da križ postaja vse težji. Dejansko niso pomembni križi kot taki, temveč Križani. Nositi delček poti križ nekoga, ki bo križan, samo po sebi ni tako hudo. Da le ne bomo križani mi sami! Ko pa odkrijemo, da ta Križani nosi križ vsega človeštva, da bi bil križan namesto nas, tedaj se pogled spremeni. Tudi roka. Vse se prične usklajevati s Kristusom. V trpljenje lahko privolimo in zlo lahko sprejmemo samo, če smo v močnem in občutnem odnosu s Kristusom, samo, če smo v tako intenzivni ljubezni, da skušamo vzeti križ, kakor ga jemlje On. Tedaj nosimo križ po delčku poti v zavesti, da bo na koncu nanj povzdignjen On, On bo pribit in križan, da bi mi lahko živeli brez teže svojega greha in zla, ki nam je bilo zadano ali, ki smo ga zadali. Po starem izročilu se na Simonu iz Cirene pokaže spremenjenje iz človeka, ki je prisiljen, v človeka, ki sprejema. In to je za kristjane prehod na poti življenja: od suženjstva k svobodi Božjih otrok, od dolžnosti k svobodni zavezanosti. Odrešenje ni jarem, ni nam naloženo, ampak je dar svobodne ljubezni, na katero lahko odgovorimo le s svobodnim sprejemanjem.

6. VERONIKA PODA JEZUSU POTNI PRT

Veronika z nežno kretnjo osvobodi Kristusovo obličje krvnih strdkov, potu in pljunkov. In sveto Obličje ostane vtisnjeno na prt te žene. Bogu postajamo podobni zaradi ljubezni, kajti Bog je ljubezen. Veronika je podoba žene, ki jo je vnelo usmiljenje; in usmiljenje je čustvo, ki spominja na Boga. Prt, ki ga je Veronika uporabila za svoje dejanje ljubezni do Kristusa, postane njeno novo oblačilo. Veronika se obleče v Kristusa. Podoba, ki je bila v njej, gre skozi njeno telo, skozi vse, kar ona je, in postane vidna tudi navzven: v kretnjah, v gibanju, v načinu mišljenja in delovanja. V nekem smislu Veronika postane evangelij, se pravi Kristusova ikona. Postane podoba nove žene, ker je vključena v Kristusovo odrešenje. Njeno dejanje postane neke vrste kopel. Veronika očisti Kristusovo obličje, pri tem pa je ona sama umita in odeta v podobo Kristusa, po podobi katerega je bila ustvarjena. Dobrota nas ne poteši. Dobrota nas preprosto naredi Božje. Nismo mi tisti, ki delamo dobro, ampak nas Božja ljubezen oblikuje, umiva in odeva v slavo. Božja ljubezen je tista, ki v nas dela dobro.

7. JEZUS PADE DRUGIČ POD KRIŽEM

Drugi Kristusov padec je za nas priložnost, da zremo silovitost in moč ljubezni našega Gospoda, ki leži v zemeljskem prahu. Zdi se, da križ in teža zla zmagujeta, v resnici pa Odrešenikovo obličje sprejema pritiskanje zla, da bi bilo tako potisnjeno vse do najglobljega skrivališča zla. Roka, ki leži na tleh; pogled, ki strmi v zemljo in prodira vanjo; uho, ki je pritisnjeno k prsti – vse v Kristusu skuša začutiti in zaobjeti žalostno pripoved zemlje, namočene s krvjo, ki jo preлива Kajnovno potomstvo vse do konca sveta. Zemlja se je molče prepojila s krvjo in usmiljeni Bog zbira njeno pričevanje o zlu. Zdaj zemlja ponovno lahko čuti Božje dihanje, njegov dih, delovanje Božje desnice, ki preoblikuje in preraja starega Adama v novega človeka. Toda tokrat bo zemeljski prah zgneten z Gospodovo krvjo. Zemlja torej nestrpno čaka, da bodo v vstajenju prerajeni ljudje sodelovali pri kozmičnem dogodku osmega dne, in že zdaj trpi porodne bolečine, ker se rojevata novo nebo in nova zemlja. Križ, ki sedaj Kristusa pritiska k tlom, se bo tedaj prikazal iz snovi sveta kot pečat ljubezni, s katero je Bog svet ustvaril in s katero ga sedaj odrešuje.

8. JEZUS NAGOVORI JERUZALEMSKE ŽENE

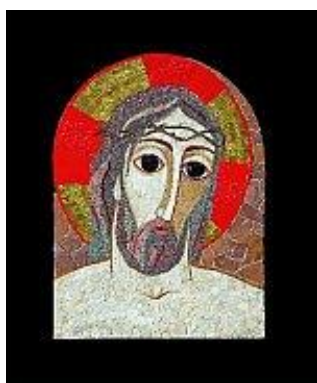
Kristusov prehod skozi množico ob njegovi poti na Kalvarijo privede človeštvo do razločevanja. Čuti se teža križa. In glej, nekateri bi ga radi videli na tleh, nekateri komaj čakajo, da ga bodo pribili, v nekaterih ta prizor prebujata kruto zadoščanje nasilja in izbruh src, ki so zamašena v grenki strastnosti. A glej, tu so tudi drugi, ki jih bolj kot sam križ privlači Tisti, ki križ nosi, njegovo obličje, njegov pogled, drži rok, s katerimi drži orodje svoje obsodbe. Na eni strani mračno vznemirjenje, na drugi strani tiho sočutje, usmiljenje, čustvo, s katerim smo pridruženi Tistemu, ki ga usmiljenje boža, tolaži in podpira. Življenje ima svoj izvir v Bogu, žena pa je njegova prednostna varuhinja (prim. 1 Mz 3,20). Zato Gospoda obkrožajo matere s svojimi mehкими, ganjenimi, lepimi, usmiljenimi obličji. Žalujejo za Njim, kakor se žaluje za edincem, kakor se joče za prvorojencem (prim. Zah 12,10). Kristus pa njihovega sočutja ne usmeri nase, temveč na njihove otroke. Nad njimi je treba jokati, ker so otroci rodu, ki se je zaprl pred Božjo ljubeznijo. Iz porodnih bolečin se rodi sad, ki mater razveseli. Vendar zaradi greha življenje, ki je vezano na materino kri, prej ali slej umre. Matere slutijo, da bo kmalu prelita kri, po kateri prejemamo življenje, ki ne bo umrlo. In vsaka mati si za svoje otroke želi to življenje. Sicer blagor nerodovitnim in telesom, ki niso rodila (prim. Lk 23,29).

9. JEZUS PADE TRETJIČ POD KRIŽEM

Križ že skoraj popolnoma pokriva Kristusa. Prostor med zlom, grehom in med zemljo kot ponižno pričo in žrtvijo se vse bolj manjša, tako da ustrahuje z možnostjo, da bo greh iztrebil življenje. Greh je spremenil vrt v puščavo, v solnato deželo (prim. Jer 17,6), v kateri ni življenja. Sveto pismo začinja svoje razodetje z vrtom, ki prekipeva od življenja in ga konča s prekrasnim mestom, ki je okrašeno kot nevesta. Med edenskim vrtom in nebeškim Jeruzalemom se dviga ošabnost greha in zla, ki skuša zrušiti, si prilastiti, pokopati. Kristus se pusti premagati, pusti se zlomiti in tako dopolni odrešensko delo. Njegovo obličje postane edini prostor življenja. V to obličje so vtakani vsi, ki sta jih sezula zlo in greh, in v njem vstopajo v tisto Ljubezen, ki kljub temu, da je umorjena, vstane in hodi. Prav v luči drobnega žarka, ki prihaja iz Odrešenikovega obličja, se začinja nov izhod odrešenih proti mestu, ki se spušča z neba.

10. JEZUSA SLEČEJO IN MU DAJO ŽOLČA PITI

Adam in Eva, ustvarjena po Božji podobi in postavljena v edenski vrt, sta bila odeta v slavo. Nista bila naga. Njuna bližina z Bogom in moč njune podobnosti Stvarniku ju je ohranjala pred Božjo lučjo. Po grehu pa človek spozna, da je nag. Luč je ugasnila in v zadnjem polmraku Adam in Eva odkrijeta, da sta ranjena in da lahko umreta. Nagota izraža novo istovetnost človeka, ki ga zaznamuje greh in smrt, ki je njegovo plačilo. Strah, da bi izginili in bili poteptani, postane stalno prisoten v srcu. Rodi se strah zase in s tem zapoved, da moramo rešiti sebe. Potrebno je ukrasti to, kar smo izgubili: življenje. Poželenje pa vedno vodi v polom. Gospod dopusti, da ga postavimo v isti položaj in vzame nase ta strah človeštva. Pokaže se povsem izročeni, brez obrambe, pripravljeni, da se pusti poniževati. Kristusova golota nas spominja, da je v njem grešno človeštvo sleklo starega človeka. On, ki ni poznal greha, je za nas postal greh (prim. 2 Kor 5,21), da bi človeštvo lahko bilo spet odeto v luč in slavo. On razgaljen in ranljiv, mi oblečeni in rešeni (prim. Rm 13,14, Gal 3,27, 2 Kor 5,4).

11. JEZUSA PRIBIJEJO NA KRIŽ

Človekova roka prime nogo Božjega Sina in jo pribije na križ, na zlo človeštva. Pribite noge izražajo konec svobode. Kdor je pribit, ni več svoboden. Kristus je prišel na svet zato, da bi bil izroččen v človeške roke (prim. Mr 10,33). In Pavel pravi, da se nam je Kristus izročil, ko smo bili še Božji sovražniki (prim. Rim 5,10). Podaritev samega sebe pove, kako velika je Božja ljubezen, da se nam tako zaupa. Svoboda prežema ljubezen od znotraj, kakor sol, brez katere se hrana pokvari. Ljubezen nas torej napravi tako svobodne, da smo zmožni postati predmet v nasilnih rokah zla, ki prisilijo, omejijo in ubijejo. Kristus sam pa je dejal, da mu življenja nihče ne jemlje, ker ga sam daje (prim. Jn 10,18). Ljubezen do Očeta, kateremu želi biti v vsem poslušen, se dejansko ujema z nasilnimi rokami, ki ga pribijajo – ljubezen do Očeta in do ljudi. Človek – grešnik se bodisi zastrne v greh s poželenjem in strastnostjo bodisi je pribit na greh s tragičnim občutkom krivde. Bog pa se pusti pribiti tja, na to zlo, na ta greh, na to drevo, v katero se je človek na začetku, v skušnjavi zastrmel. Vse to zato, da bi ga človek srečal in tako odkril sebe kot osebo z obličjem in svobodno ljubeznijo.

12. JEZUS UMRE NA KRIŽU

Človeštvo je končno doseglo, kar je hotelo – umorilo je Kristusa – in tudi Bog je dosegel svoje – odvezel je zlo sveta in greh človeka. Vendar je moral zato Kristus umreti. In da bi umrl, je moral podleči teži greha. Medtem, ko leži pod zlom in ga jemlje nase, je povzdignjen kot Mojzesova kača. Kristus umre samo za toliko časa, da bi pravaral smrt. Smrt si domišlja, da ga je premagala, v resnici pa je On v celoti vsrkal smrt in jo sežgal v Očetovi ljubezni. On je umrl namesto nas in zdaj smrt za nas ni več konec vsega. Nam je dana milost, da pri krstu umiramo z Njim v podobnosti njegove smrti. S tem smrt ni več dokončna; omejena je na določen čas in je zato že za nami. Pred nami pa je to, kar smo pri krstu že doživeli, »malo vstajenje«, in pri evharistiji večno življenje. Pogled na križanega Kristusa je pogled na noro Božjo ljubezen do človeka. Izročil se je, ker nas je tako zelo ljubil, da nas je imel za vredne svojega zaupanja. Mi smo nanj položili vso našo smrt, da bi On umrl, mi pa živeli. Na križu prebodeni Kristus je podoba Boga, ki smo jo po njegovi milosti lahko oblikovali s svojimi lastnimi rokami. Mi smo oblikovali njegovo smrt, On pa nas je umival s svojo krvjo in nam s tem dal življenje. Kristus zaspil samo za hip in takoj se iz prsne strani novega Adama rodi novo človeštvo.

13. JEZUSA SNAMEJO S KRIŽA IN POLOŽIJO MARIJI V NAROČJE

Kot na starih ikonah ta prizor upodalja prvo nežnost človeštva do Boga, do Kristusovega mrtvega telesa. Po njegovi žrtvi je človeštvo sposobno ljubiti, ker je odrešeno. Greh je premagan, presežen je zakon smrti – mors tua vita mea (tvoja smrt, moje življenje). Prej so se Jezusu s sočutnim pogledom približale jeruzalemske žene, sedaj pa to stori tudi moški, in sicer Jožef iz Arimateje. Tako se vse človeštvo stisne h Gospodu. Jožef vzame v roke Kristusovo telo, kot je na začetku Gospod vzel človeštvo. Sprejema Jezusovo telo, v resnici pa je on sam objekt z Božjo ljubeznijo. »Ljubezen je v tem – ne v tem, da bi bili mi vzljubili Boga; on nas je vzljubil« (1 Jn 4,10). Dišave, s katerimi mazilijo Kristusovo telo, imajo svatben pomen: končno se Bog in človek lahko srečata in si izmenjata ljubezen. Zdaj je ljubezen ljubljena. Svet ne pozna Kristusa, lahko pa vidi tiste, ki se jih je dotaknila Gospodova smrt in njegovo vstajenje. Vsi naši strahovi, jeze, zamere, nejevolje in smrti so zajeti v njegovi smrti. Kdor nosi v sebi Kristusovo smrt, je osvobojen lastne smrti in je sposoben ljubiti, ker ga ni več strah zase. Kdor v teh ljudeh vidi usmiljenje in nežnost, vidi ljubečo kretnjo, ki kaže na Kristusa. Tako postanejo oni sami Gospodovo telo – telo, ki svetu razodeva njegovo ljubezen.

14. JEZUSA POLOŽIJO V GROB

Kristus je umrl. Kot bi počival, kot bi se globok spanec spustil nanj, zdaj že brez teže križa. V tem trenutku se zdi, da je izstopil iz življenja in iz zgodovine – nobene množice ni, ki bi ploskala kot pri prihodu v Jeruzalem, nobenih gledalcev, ki bi z njim sočustvovali, kot v Getsemaniju, nobene priče, ki bi trepetala kot na Kalvariji. In vendar je med nočno temo in zarjo velikonočnega jutra Kristus v največji dejavnosti. Spušča se v grob, da bi našel Adama in Evo ter vstalo človeštvo popeljal s seboj k Očetu. Za tistega, ki biva v šeolu, kjer je vse v mraku, je luč temeljnega pomena, kakor tudi upanje, da pride na dan. Nekdo mora priti in ob uri svojega prihoda se mora razodeti... Pri krstu smo bili potegnjeni iz groba. Naše življenje je zaznamoval Nekdo, ki se je z ljubeznijo dotaknil našega mrtvega telesa, nam vrnil življenje, nas odel v oblačilo, nam nataknil prstan na roko in nas posadil za mizo. Mi pogosto doživljamo noč pokopanega zrna, ki je že umrlo, ni pa še pognalo kali. V teh dolgih urah do svita nas prepričuje in opogumlja pričakovanje Njega, ki nas je že prišel iskat.